

AZ ANGOL KÖNYVTÁROSKÉPZÉS - ÉS A WASHINGTONI KONFERENCIA⁺

Lévé! a szerkesztőhöz.

Hivatkozással azokra a megjegyzésekre, amelyek F.C.FRANCIS elnöki beszédében (megjelent: Aslib Proceedings 1958. 10.völ. 11.no. 268.p.) a könyvtárosok és a tájékoztatási munkát ellátó tisztviselők közötti megkülönböztetésekre - ha ugyan szó lehet egyáltalában ilyenekről - vonatkoznak, talán nem lesz érdektelen, ha beszámolok az Amerikai Egyesült Államokban szerzett ilyen irányú tapasztalataimról. A Washingtonban most megtartott Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferencia alkalmából ui. számtalan megbeszélést volt alkalmam folytatni könyvtárosiskolák tanáraival; különösen George BONN-nak,⁺⁺ a Rutgers University tanárának vagyok ilyen irányú szives tájékoztatásáért lekötelezve.

Az utóbbi öt év során, amióta nem volt alkalmam amerikai könyvtárosokkal eszmecsere-t folytatni, az Amerikai Egyesült Államok könyvtárosiskoláinak tanmeneteit biztató mértékben olyanfajta tárgykörökre is kiterjesztették, mint pl. kivonatok készítése, információ keresés és válogatás stb. A könyvtárosi foglalkozás tulnyomórészt az egyetemi végbizonnyítvánnyal bíró egyének számára nyílik csak meg (- bár az "egyetemi végbizonnyítvánnyal bírás" fogalmát nem lehet mindig az angol egyetemek "graduate" fogalmával egyenlőnek tekinteni -), s igen sok olyan szabadon választható tárgykör is van, amelyet a könyvtárosi szakképzés központi anyagán felül lehet még felvenni. Számtalan könyvtárosiskola olyan szak-könyvtárosi tanfolyamokat is tart, amelyek a természettudományok és technológia, a tudományos tájékoztatás stb. területek könyvtárosainak képzé-

⁺ Ismertetés: Könyvtári Figyelő, 1959. 5.sz. 38-78.p.

⁺⁺ BONN "A tudományos dokumentációs munkára való kiképzés" címen tartott előadást a Konferencián. (Szerk.)

sét végzik s vannak olyanok is, amelyeknek termenete a gépi irodalomkeresés, a gépnyelv és hasonló tárgykörök ismeretanyagát is felöleli. Természettudományi vagy egyéb egyetemi képesítéssel bíró személyek gyakran választják a könyvtárosi hivatást, s az is közönséges dolog, hogy az egyetemi hallgatók párhuzamosan végzik a kétféle studiumot. Az ilyenfajta lehetőségeken felül ott van még az American Documentation Institute (Amerikai Dokumentációs Intézet) is, a maga külön oktatási bizottságával s egyéb olyan csoportokkal, amelyek szoros kapcsolatban állnak a tudományos élettel.

A legjellemzőbb jelenség azonban az Amerikában, hogy egyre nő azoknak a szakembereknek a száma, akik nem rendelkeznek ugyan szükségképpen könyvtárosi gyakorlattal, mégis különféle információs munkát látnak el, így pl. címleírásokat készítenek a Chemical Abstracts számára, vagy a chicagói John Crerar Library kutatási tájékoztatási osztályán, vagy a Battelle Memorial Institute tájékoztatás-szervezési osztályán, stb. dolgoznak. Az ilyen területen működő szakembereket leghelyesebben pl. "vegyész-dokumentalista" ("literature chemist") stb. címmel lehetne illetni. Különösen az keltheti fel az érdeklődésünket, hogy az ilyenfajta szakembereket a tájékoztatási munka szükséges és különálló területének munkásaiként ismerik el és hogy nem tapasztalható féltékenykedés közöttünk és a könyvtárosok között.

Angliában nem alakultak ilyen harmonikusan a körülmények. Ez részben annak tulajdonítható, hogy itt a könyvtáros-foglalkozás aránylag csak kis mértékben van egyetemi végzettséghez kötve. Az Aslib Library Association megbeszélések alapján, amikor haladó gondolkodású és tehetséges szakkönyvtárosokkal vitattuk meg az ilyenirányú kérdéseket, már-már az volt egy időben a benyomásom, hogy kialakult a megállapodás a közművelődési könyvtárosság, a tájékoztatási munka és egyéb szakterület közötti választást lehetővé tevő rugalmas tanmenet tekintetében; sajnos, a Library Association többi bizottságában mindezek a terveink sorra hajótörést szenvedtek. Így azután a szétválasztó szakadék egyre csak szélesedett. Azt természetesen készséggel elismerem, hogy a könyvtárosi munka s a nem egyetemi könyvtárra támaszkodó tájékoztatási munka között sokszintű egyéb olyan munkakörök találhatók, amelyeket több személy lát el az egyes fokozatokban. A munkaskála két vége között azonban - még Angliában is - olyan nagyok a különbségek, hogy egyetemi tanmenet nem

tudja mindkét területet felölelni.

A Washingtoni Konferencia még jobban rádőbentett arra, mennyire korlátolt a mi angliai álláspontunk. Azokat a roppant nagy előnyöket ui., amelyekkel a számológépeknek és egyéb berendezéseknek a tájékoztatói munka terén való szinte korlátlan alkalmazási lehetősége nyújt, Angliában tulsokáig figyelmen kívül hagytuk. A tájékoztatói munkára való kiképzésnek tehát az információ-keresés és válogatás elméletére és az ilyenfajta gépi berendezések felhasználási lehetőségeire is ki kell terjeszkednie. De egyre több és több olyan egyéb tudománnyal is számolnunk kell, amelyek kapcsolatba hozhatók az ilyen jellegű problémákkal; a nyelvészet, a jelentéstan, a pszichológia és logika sem hagyható már figyelmen kívül, sőt kétségtelenül egyéb tudományszakok is komolyan kivehetik majd részüket az ilyen irányu tanulmányokból. A Washingtoni Konferencián elhangzott előadások nyilvánvalóvá tették, hogy az információs munkában érdekelt ismeretkörök száma máris igen nagy a továbbra is növekedni fog. Ennek a ténynek felismerése megcáfolhatatlan szemléletességgel bizonyítja, hogy hasztalan erőlködés lenne a könyvtárosi és tájékoztató munkát azonos tudományágként feltüntetni. Sőt valószínűen két tudományágként sem lehet már sokáig őket tekintenünk; a tájékoztató munkája ui. nemcsak, hogy külön foglalkozási ággá vált, hanem rohamosan egészen új tudománnyá van kifejlődőben.

1958. november 28-án.

Tisztelettel

J. FARRADANE

Eredeti cím: Letters to the Editor.

Megjelent: Aslib Proceedings. 1959. 11. vol. 2. no. 48-49. p.

OSZK. ford. sz.: 2142.